

ВІДГУК

офіційного опонента **Становської Іраїди Іванівни**

на дисертаційну роботу Чернової Любови Сергіївни на тему:

«Когнітивні механізми управління програмами підготовки фахівців
в умовах невизначеності»,

представлену на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук
за спеціальністю 05.13.22 – Управління проектами та програмами

Актуальність теми дисертації

Чинні концепції проектно-орієнтованого управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності орієнтовані на застосуванні відомих підходів найкращої практики на основі проактивних методів управління проектами/програмами/ портфелями (ППП). Лише застосування когнітивних механізмів управління, побудованих за механізмами передбачення, дозволить перейти до нового стану систем на основі когнітивних проектно-орієнтованих моделей і методів відображення ходу проектів. При цьому формуються нові умови ефективного стратегічного управління навчанням, як діяльністю, за рахунок використання всіх видів аналітичної діяльності, підтримується та розвивається системне мислення, забезпечується систематизація і удосконалення досягнень найкращої практики.

Як відомо, концепції розробки нових ідей полягали в розширенні меж відомих технологій, у покращенні, як продукції так і процесів її виготовлення. В сучасній передовій, культурній і технологічній парадигмі модель розвитку орієнтована на інше. Вона спрямована на розуміння майбутнього за рахунок трансформації поточних знань, а також розширення можливостей людей і їх навколишнього середовища. Тобто це не тільки технічна проблема, а стратегічний виклик можливостям наукової спільноти, яка в проектній діяльності буде майбутнє через трансформацію своїх бажань

в можливість. Тому сучасна парадигма розвитку може бути окреслена як проблема бачення, розвитку творчості на основі застосування когнітивних механізмів перетворення інформації.

Розв'язання протиріч між постійно зростаючими вимогами щодо програм розвитку організаційно-технічних систем і відсутністю підходів для розв'язання завдань стратегічного управління проектами, програмами та портфелями є вкрай актуальними за рахунок наукового обґрунтування і вирішення науково-прикладної проблеми розробки нових механізмів когнітивного підходу для розв'язання завдань управління стратегією змін в організаційно-технічних структурах через програми. Тому дослідження, створення та впровадження когнітивного підходу в рамках проектно-орієнтованого середовища, для формування стратегічного напрямку управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності є актуальним.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій

При створенні наукових положень, нових моделей та методів, формулюванні висновків та рекомендацій автором застосовані дані, які одержані із сучасних літературних джерел, з результатів аналізу проблеми здійснення проектної діяльності в області управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності та власних досліджень, тому їх можна вважати досить обґрунтованими.

В роботі використані сучасні математичні моделі та методи, які обґрунтовані досвідом їх застосування для створення когнітивних механізмів управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності.

Достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій

Достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій впливає

з коректних застосувань математичного апарату, даних комп'ютерних експериментальних досліджень, які підтверджують адекватність використаних моделей, а також, судячи з наведених Актів проектних випробувань, а також з результатів практичного використання із значним позитивним організаційно-технічним ефектом.

Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій

Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій полягає у розробці наукових основ системи нових механізмів когнітивного підходу для розв'язання задач управління стратегією змін в організаційно-технічних структурах через програми, які дозволяють підвищити в них ефективність управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності.

Зокрема, здобувачем отримані такі головні наукові результати.

Вперше запропонована концептуальна модель управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності, яка базується на генетичній платформі проектів підготовки фахівців, що в свою чергу містить генетичні алгоритми навігації програми підготовки, регламенти і правила визначення цінності та структури програм підготовки, що забезпечують навігацію проектів програми та її розвитку і дає змогу створити теоретичний фундамент для розробки методології когнітивного управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності.

Вперше розроблені принципи когнітивного управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності, на яких базується методологія когнітивного управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності.

Запроваджено новий підхід до інтерпретації когнітивного управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності на платформі теоретико-ігрової моделі, при якому використано поведінковий антагонізм

неантагоністичної біматричної гри для вибору оптимальної стратегії в управлінні підготовкою фахівців в умовах невизначеності.

Використано поведінковий антагонізм неантагоністичної біматричної гри для вибору оптимальної стратегії в управлінні програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності.

Проаналізовані можливості використання біадаптивних та форсайт моделей в ІТ-системі управління персоналом проєктно-орієнтованого підприємства щодо їх застосовності до HR-менеджменту проєктно-орієнтованого підприємства.

Удосконалені моделі цифровізації підприємства за рахунок використання системи управління додатковими факторами при прийнятті рішень, що забезпечують проактивне управління та координацію систем управління і створюють можливості для зростання кадрового потенціалу підприємства та метод узагальнення математичної моделі задачі про призначення та її розв'язку з подальшою комп'ютерною реалізацією в середовищах символічної математики Maple та Mathematica для оптимізації процедур відбору претендентів в умовах підготовки фахівців.

Отримали подальший розвиток: модель зрілості 4К (компетентнісна, когнітивна, форсайтна та біадаптивна) за рахунок інтеграції чотирьох підходів до зростання технологічної зрілості організацій в галузі управління проєктами та програмами, при цьому було проведено експериментальне дослідження впливу моделі 4К на розвиток компетентності на основі методу експертних оцінок; модель ключової компетенції програми біадаптивного розвитку проєктноорієнтованої організації; метод редукції в задачах лінійної оптимізації, який ґрунтується на проєктуванні багатовимірної оптимізаційної задачі на двовимірну координатну площину, за рахунок нової концепції дискретизації в методах аналізу когнітивного управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності.

Повнота викладення в опублікованих працях наукових положень, висновків, рекомендацій

Результати дисертації викладені в 55 наукових працях: з них 21 – входить до наукометричної бази *SCOPUS* та закордонних видань, 12 – входять у наукові фахові видання України, 2 – монографії, 2 – навчально-методичні посібники,

18 – публікацій у збірниках і матеріалах конференцій та семінарів.

Автореферат дисертації написано грамотно, він ідентичний роботі, містить основні наукові та практичні здобутки автора, а також теоретичні положення, розширені висновки та рекомендації, наведені в дисертації.

Рекомендації щодо використання результатів дисертації

Результати дисертації рекомендуються до використання в науково-дослідних установах, які займаються розробкою теоретичних основ і засад практичного застосування систем управління проектами та програмами. Основи запропонованої методології, наукові положення, висновки та рекомендації, які одержані автором дисертації, можна рекомендувати для включення в учбові плани та програми вищих навчальних закладів України, які готують фахівців з проектного менеджменту.

Зауваження по роботі

По дисертаційній роботі та реферату зроблені такі зауваження.

1. У висновках, наведених на стор. 170 бажано не вживати фразу «досліджено етапи управління», а конкретно зазначити, що в результаті такого дослідження отримано безпосередньо автором.

2. У шостому пункті висновків до 2-го розділу (стор. 171) зазначено, що «побудовано функціональний граф елементів навчального процесу фахівця», але не наведено, де він використовується в практичному сенсі.

3. В українській мові вираз «завдяки обліку» (стор. 124) по відношенню «до розробки формальних моделей та методів когнітивних можливостей суб'єктів управління під час вирішення управлінських задач (сприйняття, подання, пізнання, розуміння, пояснення (стор. 124))» немає сенсу. Краще було б замість «завдяки обліку» застосувати вираз «завдяки врахуванню».

4. Не зовсім зрозуміло, на чому базується метод вирішення зворотного завдання, який «дозволяє виробити рекомендації, щодо вжиття заходів, що дозволяють перевести ситуацію з поточного стану в цільовий стан». Бажано було б тут навести посилання до авторських або запозичених публікацій з цього приводу (стор. 134).

5. Другий розділ переобтяжений відомостями з підвищення креативності проектного управління, але відсутні будь які приклади, будь які відомості із горизонтальних та вертикальних зв'язків між компонентами структур управління та результатами діяльності організації в конкретних умовах її функціонування.

6. В розділі «Наукова новизна» автор додала до цього переліку ще розділ «удосконалено». Незрозуміло, яка різниця між «удосконалено» та «отримало подальший розвиток»?

7. Філософське тлумачення (стор. 138–142) має дуже загальний характер і потребує багатьох додаткових посилань до робіт автора або інших. Крім того в тексті роботи не наведено конкретних прикладів.

8. Розділ 3 дисертації виглядає як окрема структура. Вона містить певну кількість недоведених сентенцій, які не пов'язані між собою зрозумілими причинно-наслідковими зв'язками. Кожна така сентенція не має доказової бази, вона наводиться, як щось очевидне, але яка не має доказів або прикладів.

9. У 4 розділі наводиться множина методів та правил, які зі слів автора мають відношення до розв'язання задач оптимізації параметрів процесів підготовки фахівців в умовах невизначеностей. Зазначаємо, що будь-які

задачі в цьому випадку мають ознаки невизначеності, однак прикладів поєднання цих ознак із зовнішніми та внутрішніми умовами функціонування не наведено.

Незрозуміло навіщо у 4 розділі наведено «список використаних джерел до розділу 2» (стор. 299).

10. Наведені у 5 розділі приклади пошуку ланцюгу послідовного перебору вершин поліедру, на мій погляд, не пов'язані із когнітивним механізмом управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності, та, на мій погляд, нічого не доводять.

Оцінка дисертації в цілому

Зауваження не знижують актуальності та цінності роботи. В цілому, з оглядом на це вважаю, що дисертаційна робота Чернової Любави Сергіївни на тему: «Когнітивні механізми управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності», представлена на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук за спеціальністю 05.13.22 – управління проектами та програмами, є закінченим кваліфікаційним науковим трудом, оформленим у відповідності до державних стандартів України.

Вона містить раніш не захищені наукові положення та нові науково обґрунтовані результати в області теорії та практики управління програмами підготовки фахівців в умовах невизначеності, які в сукупності розв'язують важливу науково-прикладну проблему і щодо яких здобувач є суб'єктом авторського права.

Представлена на розгляд опонента дисертаційна робота повністю відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015 та № 567 від 27.07.2016, а також вимогам, що пред'являються

до докторських дисертацій.

В підсумку вважаю, що автор дисертації – Чернова Любава Сергіївна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора технічних наук за спеціальністю 05.13.22 – управління проектами та програмами.

Офіційний опонент,

професор кафедри вищої математики та моделювання систем

Національного університету «Одеська політехніка»

доктор технічних наук,

професор

Іраїда СТАНОВСЬКА

Підпис доктора технічних наук Становської І. І.

ЗАСВІДЧУЮ

Секретар вченої ради

Національного університету

«Одеська політехніка»

Лада ПРОКОПОВИЧ